

EERSTE JAARGANG

NUMMER

2

# CKC DRENTHE IN BEELD



THEMA: HET JONGE KIND

Toonaangevend in onderwijs  
aan het jonge kind

Groepsdoorbrekend werken in groep  
1 en 2. Het Stroomdal, Zuidlaren

Hoe werkt een daltononkindercentrum  
bij peuters en kleuters? Dalton-  
kindercentrum De Eshorst, Beilen

Naar een soepeler overgang van  
groep 2 naar 3. Het Kompas, Assen

Werken met een beredeneerd  
aanbod. Het Krijt, Assen

Kort nieuws



**CKC DRENTHE**

Toonaangevend in onderwijs en opvang



VOOR-  
WOORD

Beste lezers,

Het jaar 2018 is op het moment van schrijven bijna geheel voorbij. Het eerste fusiejaar van twee organisaties naar één CKC Drenthe onderwijs en opvang is achter de rug. In dat eerste jaar is er naast alle gebruikelijke activiteiten heel veel gebeurd. Met elkaar hebben we vele plannen opnieuw besproken en in het jasje van CKC Drenthe gegoten. Met elkaar denken we steeds meer in kindcentra, waarin we zaken goed op elkaar aan het afstemmen zijn. Gestart in 2016 met opvang op drie locaties hebben we onze formule nu op 17 locaties uitgerold. Deze ontwikkeling dragen we een warm hart toe. Het gaat immers altijd om onze kinderen die we in welke setting dan ook steeds de beste omgeving willen aanbieden om zich te ontwikkelen. Wanneer dat nodig is, werken we graag samen met de collega's in de samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs. Op alle CKC Drenthe locaties werken we aan onze ambitie om toonaangevend te zijn in onderwijs en opvang. Natuurlijk realiseren we ons heel goed dat we altijd nog onderdelen kunnen en moeten verbeteren. Juist in het verbeteren en aanpassen van dingen die niet goed gaan, laten we deze ambitie zien.

Onze meest recente aanwinst is de nieuwe locatie voor kinderopvang (buitenschoolse opvang, dagopvang en peuterarrangement) op De Wegwijzer in Tweede Exloërmond. Kindcentrum De Wegwijzer heeft nu een volledig aanbod voor onderwijs en opvang. En in Assen hebben we op 23 november de sleutels gekregen voor een geheel nieuw gebouw voor Kindcentrum De Kloostertuin, voor jenaplanonderwijs, onderwijs aan hoogbegaafde kinderen en voor kinderopvang. We zullen u in 2019 de mooie foto's laten zien.

Inhoudelijk zijn we in 2018 gestart met het anders organiseren van onderwijs. Door onderzoek is inmiddels vastgesteld dat bij groepsoverstijgend en groepsdoorbrekend onderwijs de resultaten van kinderen stijgen en er minder zittenblijvers zijn. Ook de tevredenheid van ouders en medewerkers neemt toe, terwijl de werkdruk gelijk blijft. Voor de scholen die het onderwijs anders gaan organiseren zijn deze onderzoeken positieve berichten.

In CKC Drenthe in beeld leest u deze keer mooie berichten vanuit de organisatie over de aandacht voor het jonge kind. Binnen de kindcentra werken we toe naar een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen van 0 tot en met 6 jaar. Stafmedewerker Geke van Rossum legt uit hoe deze specifieke groep kinderen zich ontwikkelt en waar we aandacht voor moeten hebben. En dat leest u terug in de praktijkverhalen in dit bulletin!

Graag wensen we u allemaal weer veel leesplezier met CKC Drenthe in beeld, ons magazine voor medewerkers, ouders/verzorgers en relaties van CKC Drenthe.

Hartelijke groeten,

het College van Bestuur,  
**Albert Velthuis en Jacqueline Mulder**



pagina 3



pagina 5



pagina 7



pagina 9



pagina 11

Een aantal jaren geleden gaven Ineke Oenema en Sieneke Goorhuis tijdens een bovenschoolse personeelsdag een lezing over hoe jonge kinderen leren en hoe je daar in je onderwijs en opvang op aansluit. De twee autoriteiten op dit gebied maakten zich zorgen over het onderwijs aan het jonge kind. 'Door landelijke politiek zijn we ons binnen het onderwijs meer gaan focussen op opbrengsten en resultaten. Op zich geen verkeerde ontwikkeling, maar het gevolg is dat we kinderen systematisch zijn gaan toetsen en bijna niet meer durven afwijken van de methode. Deze manier van werken past niet bij hoe jonge kinderen leren.' Een boodschap die met name door de onderbouwleerkrachten van harte werd ondersteund. Sindsdien zijn er binnen de stichting allerlei ontwikkelingen in gang gezet op het gebied van onderwijs aan het jonge kind. Er werd onder andere verder onderzoek gedaan naar het leren van jonge kinderen. Een gesprek hierover met Geke van Rossum, sectorcoördinator/stafmedewerker onderwijs van CKC Drenthe.



## TOONAANGEVEND IN OPVANG EN ONDERWIJS AAN HET JONGE KIND

### Hoe leren jonge kinderen?

"Voordat kinderen gericht aan de slag kunnen met de schoolvakken of 'schoolrijp' zijn, moeten eerst bepaalde breinfuncties zijn ontwikkeld", vertelt Geke. "Denk bijvoorbeeld aan het leren aandachtig te kijken en te luisteren, meerdere dingen tegelijkertijd kunnen onthouden en controle krijgen over je motoriek." Uit onderzoek blijkt dat in de eerste zeven levensjaren daarvoor de basis wordt gelegd. "De ontwikkeling van deze breinfuncties gebeurt spontaan door te spelen, te kijken, uit te proberen en anderen te imiteren. Jonge kinderen doen dat vanuit zichzelf, omdat

ze van nature nieuwsgierig zijn. Daar hoeft je dus niet in te sturen."

### Wat betekent dat voor het onderwijs en de opvang?

Geke: "Je moet jonge kinderen vooral laten spelen. Als de voorwaarden veiligheid en vertrouwen aanwezig zijn ontwikkelen ze zich vanzelf. Binnen hun spel komen alle ontwikkelingsgebieden en doelen aan bod. Wel is het belangrijk dat je als leerkracht en pedagogisch medewerker zorgt voor een rijke leer- en ontwikkelomgeving die aansluit bij de belevingswereld van kinderen. Er moet dus genoeg te doen, te zien

en te horen zijn wat interessant voor ze is. Dat doe je door leerrijke hoeken in te richten en te zorgen voor een avontuurlijke buitenspeelruimte. Ook voor kinderen in groep 3. Je past de hoeken en de thema's aan op waar de kinderen op dat moment interesse in hebben.

### Hoe kun je als leerkracht en pedagogisch medewerker de ontwikkeling van jonge kinderen stimuleren?

Geke: "Dat doe je door de leeromgeving zo in te richten dat het kinderen uitdaagt een stap verder te zetten in hun ontwikkeling. Je moet dus goed



kijken naar waar een kind aan toe is en de omgeving en het aanbod daarop aanpassen. Is een kind toe aan het leren ordenen? Dan leg je bijvoorbeeld kralen, blokken of kastanjes in verschillende formaten in de hoeken neer. Ook door met kinderen mee te spelen kun je ze uitdagen een volgende stap te maken.

Belangrijk is dat je zorgt voor een doorgaande leerlijn 'spelend leren', van kinderopvang tot en met groep 3 van de basisschool."

#### Hoe houd je de ontwikkeling van jonge kinderen bij?

Geke: "Door kinderen te observeren en te registreren wat ze kunnen. Dat doe je aan de hand van leerlijnen van de verschillende ontwikkelingsgebieden." Onderzoek heeft aange- toond dat het systematisch afnemen van toetsen bij jonge kinderen geen voorspellende waarde oplevert voor de verdere schoolcarrière van het kind. Geke: "Dat komt omdat de ontwikkeling van jonge kinderen

sprongsgewijs verloopt. Het kan dus zijn dat een kind op het moment van toetsing iets niet kan, maar een paar weken later opeens wel. Bovendien gebeurt toetsing meestal op papier, voor kinderen van deze leeftijd niet een vanzelfsprekende manier om te laten zien wat ze kunnen."

In de volgende interviews belichten we de ontwikkelingen van de afgelopen periode vanuit de praktijk.

#### WAT WIL CKC DRENTHÉ OP DIT GEBIED IN DE KOMENDE 4 JAAR BEREIKEN?

De afgelopen jaren vonden er binnen de stichting diverse scholingsbijeenkomsten, onderzoeken en pilots plaats op het gebied van onderwijs aan het jonge kind. Ook nam CKC Drenthé naar aanleiding van discussies hierover diverse maatregelen. In de kleuterperiode is bijvoorbeeld de afname van toetsen voor het leerlingvolgsysteem niet meer verplicht, net zoals het gebruik van groepsplannen en een kleutermethode. Thema's sluiten namelijk vaak niet aan bij de belevingswereld van de kinderen op dat moment. Bij de overgang van groep 2 naar 3 is het kennen van een minimaal aantal letters geen hard criterium meer. De komende 4 jaar gaan we verder met de in gang gezette ontwikkelingen. Concreet betekent dit onder andere dat:

- Vijf van onze scholen de pilot 'een soepeler overgang van groep 2 naar groep 3' gaan afronden. De overgang van informeel leren naar formeel leren is nu nog vaak te groot.
- De praktische uitvoering van het onderzoek naar de leerrijke omgeving verder wordt vervolgd op meerdere scholen.
- Er een doorgaande lijn wordt gerealiseerd in de ondersteuningsbehoefte van het jonge kind. Met de externe partijen vindt hierover afstemming plaats.
- Alle directeuren de opleiding Directeur Integraal Kindcentrum hebben gevolgd. In de komende jaren zal per locatie de doorgaande lijn tussen opvang en onderwijs verder vorm worden gegeven: een visie op ontwikkelen en leren, in lijn met de visie van CKC Drenthé op het jonge kind.
- Leerkrachten gestimuleerd worden de HBO+ opleiding Jonge Kind Specialist te volgen.
- We verder gaan onderzoeken hoe we de ontwikkeling van het jonge kind gaan monitoren.



## GROEPSDOORBREKEND WERKEN IN GROEP 1 EN 2

"OH, WAT MOOI JUF!", ZEGT EEN KLEUTER. HIJ DOELT OP DE NIEUWE GEBLOKTE BLOUSE VAN JUF MIRIAM. "MIJN PAPA HEEFT OOK ZO'N PYJAMA", VULT HIJ AAN.

Het is een uitspraak van één van de kleuters uit de klas van Miriam van der Velden. "Ze zijn zo onbevagen en enthousiast", lacht Miriam. "Dat maakt het lesgeven aan kleuters ook zo leuk. Wat je ook aanbiedt, ze gaan er helemaal in op." Miriam staat nu voor het derde jaar voor de kleuters van Het Stroomdal in Zuidlaren. Vier jaar geleden studeerde ze af aan de Academische Opleiding Leraar Basisonderwijs. Op de opleiding word je breed

opgeleid, je mag aan alle groepen lesgeven. Maar lesgeven aan kleuters is een vak apart, stelt Miriam. "Kleuters leren vooral door te spelen en zelf te ontdekken. Hoe je dat begeleidt en monitort, heb ik vooral geleerd door te doen." Miriams collega Lynn Tjaarda van de parallelgroep 1/2 is ongeveer tegelijk afgestudeerd. "We geven samen vorm aan kleuteronderwijs", vertelt Miriam. "Daar is ons onderwijs echt beter van geworden."

#### Combinatiegroepen 1/2

Miriam en Lynn hebben allebei een combinatiegroep 1/2. Miriam: "Het eerste jaar had ik alleen groep 1, maar dat vond ik niet ideaal. Het kostte me veel tijd om ze te leren op-ruimen en schoonmaken. Met oudere kinderen erbij gaat dat vanzelf, omdat ze dan bij elkaar kunnen afkijken. Sommige oudste kinderen vervielen bovendien weer in 'jong' gedrag, omdat ze weinig andere voorbeelden zagen. Bij het afscheid nemen van papa of mama bijvoorbeeld begonnen ze opeens weer te huilen. Een combinatie van groep 1 en 2 werkt goed. En nu mijn collega en ik allebei dezelfde combinatiegroep hebben, kunnen we ook gemakkelijk groepsdoorbrekend werken."

**Groepsdoorbrekend werken**

De kinderen van beide klassen spelen op gezette tijden met elkaar samen. De speelhoeken in beide lokalen zijn echte blikvangers. In het lokaal van Lynn bijvoorbeeld staat een enorme flat met een huishoek boven en onder. Miriam: "Omdat we met beide groepen tegelijk in de hoeken spelen, hoef je niet overal twee van te hebben en is er ruimte om andere hoeken in te richten. In de hal hebben we nu bijvoorbeeld een timmerhoek."

**IN DE FLAT GAAT HET LEREN SAMEN SPELEN VANZELF. KINDEREN GAAN BIJ ELKAAR OP BEZOEK EN ZE BELLEN VAN BOVEN NAAR BENEDEN OF ANDERSOM.**

Bijkomend voordeel van groepsdoorbrekend werken is dat de leerkrachten te maken krijgen met elkaars kinderen. Miriam: "Ieder legt zijn eigen accenten. Dat is goed voor de kinderen, maar ook leerzaam voor onszelf."

**Digikeuzebord**

Miriam: "Waar ik in het begin aan moest wennen is dat je kleuters moet durven loslaten. Kleuters leren spontaan, door te spelen. Je hoeft daar als leerkracht weinig in te sturen. Om overzicht te houden over de ontwikkeling van kinderen hebben we digikeuzebord-software aangeschaft. Daarin staan per ontwikkelgebied de doelen die kinderen moeten halen. Dat houden we bij door kinderen te observeren. Op het digibord geven kinderen aan in welke hoek ze gaan spelen en wanneer ze welke opdracht

gaan doen. We vinden het belangrijk dat ze leren plannen. Dat is niet iets wat ze van nature doen, maar zo kunnen ze er alvast aan wennen. Wekelijks geven we ze een paar verplichte opdrachten, waarin ontwikkelingsdoelen zijn verwerkt. Denk bijvoorbeeld aan een knutselopdracht of een opdracht met ontwikkelingsmateriaal. Dat is voor onszelf om te checken of kinderen iets kunnen, maar ook om kinderen uit te dagen een stapje verder te komen. Met een opdracht kun je dat gericht aanpakken. Als je het maar spelenderwijs doet en het past bij hun belevingswereld, dan zijn ze daar wel voor te porren", lacht Miriam.



## HOE WERKT EEN DALTONKINDCENTRUM MET PEUTERS EN KLEUTERS?

HET IS 12 UUR. DE PEUTERS VAN DE KINDEROPVANG OP DE ESHORST GAAN ETEN. ALLEMAAL KRIJGEN ZE EEN BOTERHAM OP HUN BORDJE MET EEN KLONTJE MARGARINE. DAN WORDT HET STIL. HEEL GECONCENTREERD ZIJN ZE BEZIG OM HUN MARGARINE UIT TE SMEREN OP HUN BOTERHAM. DAT IS BEST EEN LASTIGE KLUS.

De Eshorst in Beilen is een gecertificeerd daltonkindcentrum, de eerste in Noord-Nederland. Een primeur waar we trots op zijn! \* Zowel binnen het onderwijs als binnen de opvang is het daltonconcept doorgevoerd. In gesprek met **Thea Vaatstra** (peuterleidster) en **Hanneke de Wit-Steunenberg** (leerkracht groep 1) over de praktische invulling van de daltonprincipes bij peuters en kleuters.

**Zelfstandigheid**

"Zelfstandigheid of het 'leren zelf te doen' is een belangrijk kenmerk van dalton", vertelt Thea. "En dat willen kinderen ook graag, ze willen groot

zijn. Bij peuters gaat dat om praktische dingen. Denk aan het leren je eigen boterham te smeren, je jas aan te trekken en helpen opruimen. Niet alles lukt direct natuurlijk. Daarom is het belangrijk dat we ze hulp leren vragen. Dat kun je ook zien als een vorm van zelfstandigheid." Hanneke: "Wanneer peuters naar groep 1 gaan, kunnen ze al heel veel zelf. Daar heb ik veel profijt van."

In groep 1 wordt een begin gemaakt met leren zelfstandig te werken. Hanneke: "Op de takentoren geven de kinderen aan wat ze gaan doen en wanneer ze welke taak gaan maken. Ze krijgen een paar taken per week. Dat bouw ik langzaam op. Zo leren ze te plannen. Wanneer kinderen iets gekozen hebben om mee te spelen,

moeten ze daar een half uur mee bezig blijven. Daarna mogen ze iets anders kiezen. Op de Time Timer kunnen ze zelf aflezen hoe lang dat is. In dat half uur mogen kinderen mij op bepaalde momenten even geen vragen stellen, omdat ik dan bijvoorbeeld extra hulp bied aan een kind. Dat kunnen ze zien aan de ketting die ik om heb. Dit stimuleert ze om dingen zelf op te lossen of elkaar te helpen."

**Vrijheid en verantwoordelijkheid**

Het daltonprincipe 'vrijheid en verantwoordelijkheid' betekent dat de kinderen de vrijheid krijgen om te kiezen waarmee ze gaan spelen. Dat werkt motiverend. Thea: "Maar die vrijheid gaat wel samen met duidelijke regels. Wanneer kinderen bijvoorbeeld een bepaalde hoek hebben uitgekozen,





is het niet de bedoeling dat ze er na een paar minuten alweer uit gaan. Ze moeten er voor langere tijd blijven spelen. En op het eind natuurlijk alles weer netjes opruimen. Wij stimuleren ze om daarvoor de verantwoordelijkheid te nemen." Hanneke: "Ik geef de kinderen wekelijks ook een huishoudelijke taak. Ze moeten er dan bijvoorbeeld voor zorgen dat het aanrecht schoon blijft. Zo zijn we samen verantwoordelijk voor het materiaal."

### Samenwerken

Bij het daltonprincipe 'samenwerken' gaat het erom dat kinderen leren omgaan met elkaar en elkaar leren helpen. Thea: "Ik leer peuters bijvoorbeeld om hulp te vragen als iets niet lukt en dat ook goed te verwoorden." Hanneke: "In groep 1 hebben alle kinderen een maatje. Als je hulp nodig hebt vraag je het eerst aan je maatje en daarna pas aan mij. Daarnaast krijgen kinderen in mijn groep regelmatig een samenwerkingstaak." Thea: "Kindcentrumbreed werken we ook veel samen. Alle groepen zijn aan

een andere groep gekoppeld. Daar doe je geregeld activiteiten mee. Er wordt bijvoorbeeld samen gezongen, bewogen en gelezen."

### Effectiviteit

Het daltonprincipe 'effectiviteit' draait om een zo effectief mogelijke organisatie van het onderwijs. Daar hebben Hanneke en Thea diverse manieren en hulpmiddelen voor. Hanneke heeft een effectieve methode gevonden om alle kinderen te laten meedenken over een bepaald onderwerp. Dat doet ze met beurtstokjes. Hanneke: "Het gaat zo: ik stel een vraag in de kring, wacht even zodat iedereen kan nadenken en pak dan een beurtstokje waar de naam van een kind op staat. Dit kind mag antwoord geven. Zo betrek je iedereen." Het werken met signaaliedjes is ook een voorbeeld van effectiviteit. Thea: "Die gebruik ik om kinderen te laten weten dat we iets anders gaan doen. Ze zijn voor ieder kind duidelijk en herkenbaar, en het zorgt ervoor dat de overgang naar een andere activiteit sneller

verloopt." Hanneke: "Het zelfstandig werken en samenwerken zorgt er natuurlijk ook voor dat wij onze tijd effectiever kunnen indelen."

### Reflectie

Het daltonprincipe 'reflectie' betekent dat je kinderen leert nadenken over hun eigen gedrag en werk. "Dat gebeurt bij peuters en kleuters met name door vragen te stellen", vertelt Thea. "Hoe was je dag vandaag? Noem eens een ding wat je vandaag hebt geleerd? Wat vond jij het leukst van vandaag? Hoe heb je samengespeeld? Mocht dat nog lastig zijn om te vertellen dan gebruiken we kaartjes met smileys."

**OP DAT MOMENT KOMEN DE PEUTERS BINNEN VAN HET BUITENSPELEN, ZE WORDEN VERGEZELD DOOR TWEE JONGENS VAN GROEP 8. THEA SLUIT AF IN DE KRING. DE TWEE JONGENS TIM EN MARIJN HEBBEN MEEGEHOLPEN BIJ DE PEUTERS. DAT KUN JE KIEZEN ALS JE KLAAR BENT MET JE WERK. "WIJ HEBBEN MET ZE BUITENGESPEELD", VERTELT TIM, "IK HEB TIKKERTJE MET ZE GEDAAN EN VERSTOPPERTJE. DAT VONDEN ZE HEEL LEUK." WAAROM HIJ HELPT? "PEUTERS ZIJN ZO SCHATTIG", LACHT HIJ.**

\* Op 22 november 2018 heeft Kindcentrum De Eshorst een daltonlicentie gekregen en is daarmee het eerste gecertificeerde daltonkindcentrum in het noorden. Daarmee staat De Eshorst voor een goede kwaliteit van daltonopvang en daltononderwijs.



HET KOMPAS

ASSEN

## NAAR EEN SOEPELER OVERGANG VAN GROEP 2 NAAR 3

De overgang van groep 2 naar groep 3 is voor kleuters vaak lastig, vertellen **Irma Brouwers** (leerkracht groep 2) en **Jenny Arkema** (leerkracht groep 3) van Kindcentrum Het Kompas in Assen. Het ene moment zitten ze nog in de zandbak en speelhoek, het andere moment aan een tafeltje om te leren lezen, schrijven en rekenen. Sommige kinderen zijn nog niet klaar voor deze schoolse manier van leren. Zij leren nog het beste door te spelen. De leerkrachten voerden verschillende veranderingen door om de overgang soepeler te laten verlopen. Op collegaschool CKC Het Krijt in Assen deden ze ideeën op.

### Methodes met spelelement

De methodes voor taal- en rekenen werden uitgezocht op het hebben van spelactiviteiten. In groep 1 t/m 4 wordt gewerkt met de rekenmethode 'Met sprongen vooruit'. Deze week maakten de kinderen van groep 3 bijvoorbeeld kennis met het groeps-spelletje 'De dienaren van de koning'. Dit spelletje wordt ingezet om de telrij en de tientallen te automatiseren. Na instructie konden ze er zelfstandig

mee aan de slag. Veel leuker dan werken uit een werkboek, ook door het winelement dat er in zit. En het automatiseren gaat er uiteindelijk sneller door.

### Keuzeopdracht versus verplichte opdracht

In groep 2 mogen kinderen voorname kiezen waarmee ze willen spelen, want dat is hoe jonge kinderen het beste leren. Ook in groep 3

laat Jenny ze daarom nog op gezette tijden spelen met wat ze het meest aanspreekt. Kinderen kunnen kiezen uit ontwikkelingsmaterialen in de reken- en taalkast en in de hoeken in de hal. Daar is, net als bij de kleuters, een bouwhoek, een leeshoek en een trainhoek ingericht. Om kleuters alvast te laten wennen aan het zelfstandig werken in groep 3 laat Irma ze wekelijks een paar verplichte werkjes doen. Na een korte uitleg in



de klas, gaan ze er op het leerplein zelfstandig mee aan de slag. Dit kunnen knutselwerkjes zijn of opdrachten met speel- en ontwikkelingsmateriaal. Neem bijvoorbeeld het ontwikkelingsmateriaal 'Telstraatje'. Het bestaat uit een rijtje houten huisjes met brievenbussen en brieven. Lukt het de kinderen om de brieven in de juiste brievenbus te doen?

#### Thematisch werken en circuitvorm

Plan is om volgend schooljaar in groep 3, net als in groep 2, met aansprekende thema's te gaan werken, waarin de verschillende vakken zijn geïntegreerd. Daarnaast gaan de kinderen drie middagen in de week in circuitvorm werken. Schools leren wordt dan afgewisseld met speels leren. Kinderen oefenen bijvoorbeeld 10 minuten de leesrijtjes en gaan vervolgens 10 minuten in de bouwhoek aan de slag met Knex. Het werkt motiverend als kinderen weten dat ze na 10 minuten iets mogen kiezen om mee te spelen.

foto's: Kinderen van groep 3 spelen het spel Dienaren van de koning.



## WERKEN MET EEN BEREDENEERD AANBOD

### Onderzoekresultaten in de praktijk

In 2014/2015 deden de scholen Het Krijt en De Kloostertuin in Assen samen met Stenden Hogeschool (vanuit het Lectoraat Early Childhood) onderzoek naar hoe jonge kinderen leren. Op Het Krijt worden de bevindingen in praktijk gebracht.\*

Uit het onderzoek blijkt onder andere dat jonge kinderen zich ontwikkelen als ze geboeid of betrokken zijn. Per kind verschilt het (binnen een bepaalde bandbreedte) op welk moment ze ergens geboeid door raken. Hoe zorg je er dan als leerkracht voor dat kinderen met alle ontwikkelingsdoelen aan de slag gaan? **Joke Holland** en haar collega **Lisette Ram** doen dit door te werken met een beredeneerd aanbod. Ze bieden het onderwijs in thema's aan en stellen wekelijks een aantal ontwikkelingsdoelen centraal. Een kijkje in klas 1/2b van Het Krijt om te kijken hoe dat werkt.

### Herfst en kabouters

*Het is dinsdagochtend. De kleuters zitten in de kring. Joke vertelt waarmee ze straks kunnen spelen of werken. Voor deze week staat onder andere het ontwikkelingsdoel 'verspringend bouwen' op het programma. In de bouwhoek mogen ze een stevig huisje bouwen voor kabouter Roodbaard. Zijn paddenstoel is namelijk omgewaaid tijdens de storm. Een huisje van steen lijkt hem wel wat. "Maar hoe bouw je ook alweer een stevig huisje?", vraagt Joke aan de kinderen. Karlijn mag met blokken laten zien hoe dat moet. Ze plaatst de blokken schuin boven elkaar. "Goed zo", zegt Joke. "Je hebt versprin-*

*gend gebouwd, zo krijg je een stevig huisje. Als je de blokken recht boven elkaar plaatst, stort het huisje sneller in." Na de uitleg van Joke geven de kleuters op het planbord aan waarmee ze gaan spelen. Olaf, Bram en Danthey kiezen voor de bouwhoek.*

*Olaf en Bram bouwen in snel tempo aan een enorm kasteel. Danthey sleept blokken aan. Alle blokken moeten op. Olaf plaatst de blokken recht boven elkaar. Dan komt Joke langs. Ze inspecteert het kasteel op stevigheid. Er zitten stevige en minder stevige stukken muur tussen. "Is dat wel stevig?", vraagt ze. "Nee", zegt Bram. "Dat moet zo, op het lijntje", en hij bouwt het stukje muur van Olaf overnieuw. "Oh ja, dat is ook zo", mompelt Olaf. Hij plaats de twee volgende blokken goed, maar plaatst daarna weer alle blokken recht boven elkaar. "Het geeft niks als het omvalt", zegt Bram, "dan bouwen we gewoon weer een nieuwe." Het wordt een bijzonder en fantasieerijk bouw-werk.*

### Spanningsveld

"Het is een spanningsveld", vertelt Joke. "Je wilt kinderen laten kiezen waarmee ze willen spelen, maar ondertussen zijn er ook doelen waaraan je wilt werken. Tijdens de instructie over het verspringend bouwen hadden de meeste kinderen goed de aandacht erbij. Dat komt ook omdat ik het gekoppeld had aan het thema 'herfst en kabouters'. Dat interesseert ze. Maar later waren de jongens in de bouwhoek er niet meer zo mee bezig. Die gingen helemaal op in hun eigen fantasiewereld. Dat is prima. Door het toch kort aan te stippen krijgen

ze wel mee hoe het moet. En op een dag zullen ze vanuit zichzelf zo gaan bouwen, omdat ze er dan aan toe zijn. Als het nodig is haak je er dan als leerkracht opnieuw op in. Je kunt het vergelijken met het leren fietsen of veters strikken."

Joke en Lisette stellen zelf aan de hand van de thema's en de doelen het onderwijsprogramma samen. Methodes worden gebruikt om ideeën op te doen. "Op die manier kun je beter aansluiten bij wat kinderen boeit", vertelt Joke, "en dat maakt het voor ons ook leuk en uitdagend."



HET KRIJT

ASSEN

foto: Instructie verspringend bouwen.



### \* ONTWIKKELINGEN OP HET KRIJT

Op Het Krijt worden de bevindingen van het onderzoek naar hoe kinderen leren in praktijk gebracht (zie voor meer informatie het inleidende artikel). Er gebeurt van alles. Om te zorgen voor een rijke leeromgeving worden hoeken ingericht op basis van de taxonomie van Bloom, want op die manier kunnen er tijdens het spel meerdere kennisniveaus worden aangesproken. In groep 3 loopt momenteel een pilot om te kijken hoe de ontwikkeling van kinderen door middel van spel kan worden gestimuleerd. Een LIO stagiaire van Stenden gaat onderzoek doen naar de mogelijkheden om dit ook door te trekken naar groep 4. Het Krijt is blij dat CKC Drenthe het initiatief genomen heeft om onderzoek te doen. Het heeft gezorgd voor een verbetering van de kwaliteit van het onderwijs aan het jonge kind. Meer weten over de werkwijze? Kom gerust eens langs om te kijken!

## KORT NIEUWS

### DE LICHTBAAK EN HET KOMPAS, GEFELICITEERD!

De kindcentra De Lichtbaak en Het Kompas in Assen hebben inspectiebezoek gehad voor de beoordeling van de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie. Ze hebben allebei een prachtige beoordeling gekregen en daar willen we ze graag mee feliciteren!



### WERKBEZOEK PAUL VAN MEENEN

Paul van Meenen (Tweede Kamerlid D66) bracht op 9 november een werkbezoek aan CKC Drenthe. We spraken over de toekomst van het primair onderwijs en de kinderopvang. Aan het einde van het bezoek gaf hij ons een compliment voor het feit dat we de zaken financieel goed voor elkaar hebben. Daar zijn we natuurlijk trots op!



Postadres:

Postbus 167  
9400 AD Assen

Bezoekadres:

Groningerstraat 96  
9402 LL Assen

Tel. CKC Drenthe onderwijs:  
0592-346801

Tel. CKC Drenthe kinderopvang:  
0592-409865

E-mail: [info@ckcdrenthe.nl](mailto:info@ckcdrenthe.nl)

[www.ckcdrenthe.nl](http://www.ckcdrenthe.nl)



### DONATEURSBIJDRAGE

In december worden de donateursbijdragen weer geïnd. Met de bijdragen van onze donateurs zijn wij in staat om het christelijk onderwijs nog beter te profileren. Voor het kalenderjaar 2018 laten we de automatische incasso in december uitvoeren. Voor donateurs die niet via automatische incasso betalen, is bij deze CKC Drenthe in beeld een verzoek gevoegd om de bijdrage over te maken. Donateur worden? Kijk op [www.ckcdrenthe.nl](http://www.ckcdrenthe.nl) (tabblad 'over CKC Drenthe') en download het aanmeldingsformulier. Afmelden kan door een e-mail te sturen naar [info@ckcdrenthe.nl](mailto:info@ckcdrenthe.nl).

#### COLOFON

Redactie: Albert Velthuis, Geke van Rossum, BOP onderzoek en communicatie, Groningen

Grafisch ontwerp: Rita Ottink, Kantens

Fotografie: Reyer Boxem, Groningen

Druk: Scholmadruk, Bedum